

Lausunto Turun kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimusluonnoksesta 2020 - 2023

419/00.03.02/2019

Kaupunginhallitus 02.09.2019 § 263

Tekninen johtaja Reima Ojala ja yhdyskuntatekniikan päällikkö Mika Hirvi:

Turun kaupunkiympäristötoimiala pyytää Naantalin kaupungin lausuntoa 13.6.2019 päivätystä MAL-sopimusluonnoksesta. Uusi sopimus on jatkoa nykyiselle vuosien 2016 - 2019 Turun kaupunkiseudun MAL-sopimukselle.

Lausuntopyyntö ja MAL-sopimusluonnos ovat liitteinä.

LIITTEET B3 - B4, KH 2.9.2019

Turun kaupunkiseudun uutta MAL-sopimusta on valmisteltu vuoden 2019 aikana yhdessä valtio-osapuolten kanssa MAL-sopimuksen valmisteluryhmässä, kaupunkiseudun MAL-työryhmässä sekä valmisteluryhmän työtä tukevassa operatiivisessa ryhmässä. Turun kaupunkiseudun MAL-työryhmä päätti 12.6. kokouksessaan lähettää sopimusluonnoksen lausunnoille.

Sopimuksen tavoitteena on luoda edellytykset seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi, sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus.

Lausunto pyydetään antamaan sähköisesti osoitteeseen kaupunkiympäristötoimiala@turku.fi viimeistään 27.8.2019. Mikäli lausuntoa tai ilmoitusta siitä, että lausunto on tulossa, ei toimiteta määräajassa, katsotaan, että lausujalla ei ole huomautettavaa sopimusluonnoksen johdosta.

Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 3.9.2019 asti.

Esitämme, että kaupunki antaa MAL-sopimusluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Yleistä lausunnosta

Naantalin kaupungilla on lausuntoa antaessaan ollut käytössään 13.6.2019 päivätty sopimusluonnos sekä lausuntopyyntö. Kokonaisuutena sopimusluonnos on laadittu tarkkaan ja huolellisesti lukuun ottamatta kappaleita 6 - 8. Naantalin kaupunki toivoo tarkennusta muutamiin kohtiin, jotka on esitetty jäljempänä tässä lausunnossa. Yksityiskohtaiset kommentit on esitetty sopimusluonnoksen otsikoiden mukaisesti.

1. Yleiset asiat

1.1 Sopijaosapuolet

Sopimuksen osapuolina on Turun alueen kuntien lisäksi useita eri ministeriöitä ja muita valtion toimijoita. Tällä on suuri merkitys sopimukseen sitoutumisen näkökulmasta sekä toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisen kannalta. Naantalin kaupunki kuitenkin toivoo valtiolta konkreettisia toimenpiteitä ja nykyistä ennakoitavampaa ja selkeämpää sitoutumista sopimuksessa määriteltäviin toimenpiteisiin. Ennakoitavuudessa tärkeää on sitoutuminen tiettyyn toimenpiteeseen riittävän aikaisessa vaiheessa. Tämä helpottaa kuntien maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja budjetointia. Sopimuksen voimassaoloajan pidentäminen 12 vuoteen on tärkeä askel oikeaan suuntaan.

1.2 Sopimuksen tarkoitus ja lähtökohdat

MAL-sopimus on tärkeä väline koko Turun kaupunkiseudun elinvoimaisuuden kehittymiselle. Sopimuksen rajaaminen vain keskeisiin ja vaikuttaviin toimenpiteisiin on hyvä valinta. Toimenpiteiden toteutuminen ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin kaikkien sopijapuolten aitoa yhteistyötä ja sitoutumista.

1.3 Sopimuksen tavoitteet

Sopimuksessa olisi hyvä avata sekä Rinteen hallitusohjelman maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvät, että asuntopolitiikan kehittämis-kohteita koskevan eduskunnan kirjelmän keskeiset, erityisesti Turun kaupunkiseutua koskevat linjaukset. Muutoin on vaarana, että tavoitteet jäävät vain ylätasoin kirjauksiksi.

Lausuntopyynnön mukana ei ole toimitettu yhteenvetoa edellisten MAL-sopimusten keskeisten toimenpiteiden seurantatiedoista (liite xx). Valmisteilla olevaan sopimukseen olisi syytä sisällyttää keskeiset keskeneräiset toimenpiteet myös aikaisemmista sopimuksista.

2. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Maankäytön suuntaaminen kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneväylyhykkeille on hyvä ja ajankohtainen valinta.

2.1 Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)

Sopimusluonnoksessa on tavoitteena, että kunnat suuntaavat 80 % asemakaavojen asuinkerrosalasta maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille. Naantalilla on kuitenkin tavoitteena tehostaa muun muassa Luonnonmaan maankäyttöä (Luonnonmaa visio 2070), jolloin asemakaavojen asuinkerrosalasta yli 20 % on tarkoitus osoittaa muualle kuin maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille.

Erityisen hyvä kirjaus on, että sopimuksella päätetään jatkaa pyöräilyn pää-

reittien puuttuvien osuuksien sekä nykyisten pääreittien parantamisen suunnittelua. Tämä tarkoittaa Naantalín osalta esimerkiksi Saariston rengastien ja Saariston pienen rengastien suunnittelua ja rakentamista. Lähi-vuosina on tarvetta päästä toteuttamaan puuttuvia kevyenliikenteen väylä-osuuksia.

Sopimusluonnoksessa on maininta valtion osoittamasta ns. MAL-rahasta kuntien pieniin kustannustehokkaisiin liikennehankkeisiin. Lausunтовai-heessa olisi ollut syytä olla tiedossa valtion rahoitusosuuden suuruusluok-ka.

Kuntien kannalta on kohtuutonta, että niiden pitäisi huolehtia palvelujen ja työpaikkojen säilymisestä tietyllä alueella. Sen sijaan kuntien tulisi luoda edellytyksiä palveluilla ja työpaikoille muun muassa jalankulku- ja pyöräily-reittejä ja joukkoliikennettä kehittämällä.

2.2 *Palveleva joukkoliikennekaupunki*

Joukkoliikenteen palvelutason ja kilpailukyvyn parantamistavoitteessa pitää huomioida myös siitä aiheutuvat kustannukset.

Sujuvat joukkoliikennejärjestelyt ovat osaltaan hyvä tavoite liikenteen ja maankäytön suunnittelussa. Sopimuksen laadinnassa on kuitenkin syytä muistaa, että liikenteen ja maankäytön suunnittelussa on myös muita yhtä tärkeitä lähtökohtia. Raitiotie- ja superbussilinjat on runkobussilinjojen ohel-la mainittu sopimusluonnoksessa mutta on syytä huomioida, ettei niistä ole vielä päätöksiä olemassa.

Nopeiden suorien vuorojen lisääminen Turku - Naantali -välisille reiteille se-kä liityntäpysäköinnin lisääminen ovat erinomaisia tavoitteita, jotka lisäävät varmasti joukkoliikenteen käyttäjiä ja siten osaltaan vähentävät liikenne-ruuhkia.

2.3 *Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset*

Ymmärrettävyyden vuoksi lyhenteitä kannattaisi välttää, jos niitä ei ole so-pimuksessa määritelty (muun muassa TP 43, ts ja etl, mt, vt, ys, YVA).

E18 Turun kehätien Naantali - Raisio -välisen osuuden toteuttamisaikatau-lu tulee määritellä tarkemmin (sopimuksessa mainittu toteuttaminen 2024 -) ja osapuolia sitovasti. Kehätien liikenteen matka-aikojen ennakoita-vuus ja liikenneturvallisuus on edelleen heikentynyt osuudella Naantali - Raisio vaikeuttaen elinkeinoelämän kuljetuksia mm. Naantalín satamasta, Nesteen jalostamolta ja Meyer Turku -telakalta. Liikenneluuhkia syntyy päi-vittäin, koska Naantalín satamaan saapuu entistä suurempia laivoja, joihin mahtuu entistä enemmän isoja kuljetusajoneuvoja. Liikenneluuhkat hidas-tavat myös työmatkaliikennettä, mikä on lisännyt liikenteen vaaratilanteita.

3. Asuminen ja elinympäristön laatu

3.1 *Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu*

Rakennetun ympäristön viihtyisyys ei muodostu pelkästään elinympäristö-

jen monimuotoisuudesta vaan siihen vaikuttaa muun muassa myös asuntojen koon monimuotoisuus. Asia tulisi päivittää asunto- ja maapoliittiseen ohjelmaan.

Rakentamisen vähähiilisyys on tärkeä asia, josta kuitenkin tultaneen säätämään maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Yleiskaavoissa osoitettujen viherverkostojen ulottuminen kuntarajojen yli edellyttää nykyistä parempaa kuntien välistä yhteistyötä.

4. Seudun elinvoimaisuus

4.1 *Kilpailukykyinen Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävää asunto- ja työmarkkina-aluetta*

Toimenpiteessä 43 viitataan toimenpiteeseen 32. Viittauksella tarkoitetaan kuitenkin toimenpidettä 24.

Pienen rengastien kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantaminen luo edellytyksiä tutustua ainutlaatuihin saaristoon kestäville kulkutavoilla luoden myös samalla viihtyisää ja vetovoimasta elinympäristöä. Rengastie ei siis ole pelkästään matkailuhanke, vaan rengastien parantamisen vaikutukset heijastuvat seudulle laajasti toteuttaen osaltaan sopimusluonnoksessa esitettyjä asumiseen ja elinympäristöön liittyviä tavoitteita.

MAL-sopimuksessa tulee osoittaa erillinen rahoitus pienen rengastien parantamishankkeiden toteuttamiseksi sopimuskaudella.

5. Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet

Sopijaosapuolille pitäisi varata mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitkä hallitusohjelmaan kirjatut toimenpiteet arvioidaan tässä sopimuksessa esimerkiksi ilmastotavoitteiden kannalta tärkeiksi kunnan toimenpiteiksi.

6. Toimenpiteet vuoden 2023 jälkeen.

Vuoden 2023 jälkeen toteutettavia toimenpiteitä ei ole syytä kirjata tähän sopimukseen. Kyseiset toimenpiteet on tarkoituksenmukaista arvioida tämän MAL-sopimuskauden aikana.

7. Voimassaolo

Ei lausuttavaa tästä kappaleesta.

8. Seuranta

Sopimuksen noudattamisen seuranta on tärkeää ja se pitää ehdottomasti määritellä sopimuksessa. Tässä vaiheessa on mahdotonta ottaa kantaa seurantakeinojen riittävyyteen, koska niitä ei ole esitetty lausunnolle lähetyksessä sopimuksessa.

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus päättää antaa Turun kaupunkiympäristötoi-

mialalle edellä olevan ehdotuksen mukaisen lausunnon
MAL-sopimusluonnoksesta.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti kokouksessa.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastettiin heti kokouksessa.